

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання практичних
завдань, самостійних та контрольних робіт
із навчальної дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів денної та заочної форм навчання
освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 051 – Економіка)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2019

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань, самостійних та контрольних робіт із навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Є. В. Грицьков, О. П. Коюда. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 25 с.

Укладачі: канд. екон. наук, доц. Є. В. Грицьков,
канд. екон. наук, доц. О. П. Коюда

Рецензент

Н. М. Матвєєва, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, протокол № 1
від 30.08.2018.*

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Мета та завдання навчальної дисципліни	5
2 Структура навчальної дисципліни.....	6
3 Організація та зміст практичних занять	9
4 Організація та зміст самостійної роботи.....	11
5 Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи	15
6 Питання щодо контролю знань з дисципліни.....	18
7 Тести.....	19
Список рекомендованої літератури.....	24

ВСТУП

Навчальний курс «Основи наукових досліджень» орієнтований на отримання знань по основним історичним аспектам, теоретичним положенням, практичним методам та прийомам проведення наукових досліджень, оволодіння практичними навичками вибору теми наукового дослідження, наукового пошуку, аналізу, експериментування з використанням інформаційних технологій на базі сучасних досягнень вітчизняних і зарубіжних учених.

В результаті вивчення теоретичного курсу студент повинен освоїти методику наукових досліджень, вміти формулювати мету і завдання дослідження, планувати і проводити експеримент, обробляти результати досліджень, зіставляти результати експерименту з теоретичними моделями і формулювати висновки наукового дослідження, складати реферат, доповідь, курсову роботу або статтю за результатами наукового дослідження

Тому метою даної методичної розробки є формування у студентів практичних навичок щодо проведення наукових досліджень, обробки, аналізу й визначення та представлення результатів наукових досліджень

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є оволодіння теоретичними знаннями і набуття практичних навичок щодо проведення наукових досліджень, обробки, аналізу й визначення та представлення результатів наукових досліджень.

Завдання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є: набуття знань про особливості організації та проведення наукової та науково-дослідницької роботи; оволодіння засобами пошуку та формування ідей щодо наукової діяльності; отримання уявлення про організацію та діяльність сучасних наукових закладів; навчання практичним навичкам роботи з науковою літературою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

1) знати: предмет і завдання дисципліни; визначення та сутність наукових досліджень, їхню класифікацію; розуміти особливості організації їх проведення та засоби обробки, аналізу й визначення результатів наукових досліджень;

2) вміти: розрізняти фундаментальні та прикладні дослідження; застосовувати методи науково-дослідної роботи; розраховувати показники оцінки економічної ефективності науково-дослідних розробок; обробити та проаналізувати результати наукових досліджень; представити результати наукових досліджень;

3) мати компетентності: здатність до засвоєння нормативно-правової бази проведення наукових та науково-дослідних робіт в Україні; здатність до впровадження наукових розробок; готовність до роботи з науково-дослідницькими документами; готовність до застосування набутих знань у професійній діяльності.

2 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни направлене на формування у студентів практичних навичок щодо проведення наукових досліджень, обробки, аналізу й визначення та представлення результатів наукових досліджень

Загальна кількість годин на вивчення дисципліни 90 з них лекції – 15 годин, практичні заняття – 15 годин, самостійна робота студентів – 60 годин.

Таблиця 2.1 – Структура дисципліни «Основи наукових досліджень»

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
Змістовий модуль 1. Наука та наукове дослідження										
Тема 1.	14	2	–	2	10	12	1	–	1	10
Тема 2.	16	2	–	4	10	13	1	–	1	11
Тема 3.	14	2	–	2	10	14	1	–	1	12
Разом за ЗМ1	44	6	–	8	30	39	3	–	3	33
Змістовий модуль 2. Житлово-комунальне господарство в економіці міста										
Тема 4.	16	4	–	2	10	12	1	–	1	10
Тема 5.	14	2	–	2	10	12	1	–	1	10
Тема 6.	16	3	–	3	10	12	1	–	1	10
Разом за ЗМ 2	46	9	–	7	30	36	3	–	3	30
Індивідуальне завдання – контрольна робота										
Індивідуальне завдання (ІЗ) - КР	–	–	–	–	–	15	–	–	–	15
Усього годин	–	–	–	–	–	15	–	–	–	15
Разом	90	15	–	15	60	90	6	–	6	78

Змістовий модуль 1 Наука та наукове дослідження

Тема 1 Предмет, методи і завдання дисципліни

Мета, предмет, метод та задачі курсу. Огляд тем курсу.

Значення та сутність наукового пошуку. Поняття науки. Основні функції науки: пізнавальна, розвиваюча, практично орієнтована. Історія науки.

Класифікація наук. Природні. Технічні. Гуманітарні.

Відмінні риси науки. Мета наукової діяльності. Наукові дослідження. Мова науки. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами.

Тема 2 Наука та науково-дослідна діяльність

Мета науки. Різні виміри науки. Форми знання. Факти. Абстракція. Принципи. Закони. Аксиоми. Методи. Гіпотеза.

Значення науки для розвитку суспільства. Основні завдання науки. Відкриття законів природи, суспільства, мислення й пізнання. Ефективність науки.

Наукове дослідження. Класифікація наукових досліджень. Мета наукового дослідження. Пізнавальні задачі. Теоретичні та емпіричні. Пізнавальні методи. Спостереження. Експеримент. Теоретичні та прикладні наукові дослідження.

Етапи здійснення наукових досліджень. Формулювання теми, теми та задач дослідження. Теоретичні дослідження. Експериментальні дослідження. Аналіз та оформлення досліджень. Впровадження та оцінка ефективності наукових досліджень.

Тема 3 Організація науково-дослідної діяльності

Спрямування державної політики України з наукової та науково-технічної діяльності. Організаційна структура науки. Повноваження Президента України, Верховної Ради, кабінету Міністрів у науковій та науково-технічній сфері. Національна академія наук – вищий науковий орган держави. Галузеві академії. Державний фонд фундаментальних досліджень. Громадські наукові організації. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності.

Пріоритетні напрями державної підтримки у сфері наукового, технічного розвитку та виробництва. Інноваційна діяльність. Фінансування науки.

Пріоритетні напрями фінансування науки України. Основні заходи подальшого розвитку науково-дослідної діяльності.

Аспірантура, докторантура як основна форма підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні.

Змістовий модуль 2

Теоретичні основи наукових досліджень

Тема 4 Методологія та методика наукових досліджень

Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Поняття про метод, методологію та рівні наукового дослідження. Змістовна і формалізована методологія.

Поняття наукової проблеми: визначення проблемної ситуації, постановка проблеми, класифікація проблем. Загальна характеристика й визначення наукової теми дослідження.

Постановка загальної мети дослідження. Попередній аналіз актуальності проблеми. Вибір методу та організації дослідження.

Характеристика гіпотези та її сутність. Види гіпотез. Етапи розробки гіпотези. Вимоги, що висувуються до формулювання наукових гіпотез.

Тема 5 Основні методи пошуку інформації для наукового дослідження

Науково-технічна інформація. Поняття наукової та науково-технічної інформації. Значення інформації для проведення наукових досліджень. «Старіння» інформації. Служба науково-технічної інформації в Україні. Носії наукової інформації. Потоки інформації. Універсальна десяткова класифікація документів інформації. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації.

Тема 6 Методика праці над рукописом дослідження, особливості підготовки та оформлення

Оформлення результатів наукової роботи. Ясність викладу, систематичність і послідовність представлення матеріалу. Мова та стиль викладу. Державні стандарти із науково-технічного оформлення результатів творчої праці. Редагування наукової роботи.

Види та вимоги до наукових видань. Автореферат, дисертація, препринт, збірник наукових праць. Матеріали наукової конференції, тези доповідей. Науково-популярне видання.

Винаходи. Об'єкти винаходів. Дві форми охорони авторських прав винахідників: авторські посвідчення та патенти. Оформлення замовлення на практичні розробки. Формула та новизна винаходу.

3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перед виконанням практичних занять студенти повинні вивчити теоретичний матеріал за програмою навчального курсу, використовуючи рекомендовану літературу.

Детальний зміст кожного практичного заняття, перелік завдань, питань для самоперевірки до кожної теми наведено нижче.

Таблиця 3.1 – Структура практичних занять з дисципліни

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
Тема 1 Предмет, методи і завдання дисципліни	2	1
Тема 2 Наука та науково-дослідна діяльність	4	1
Тема 3 Організація науково-дослідної діяльності	2	1
Тема 4 Методологія та методика наукових досліджень	2	1
Тема 5 Основні методи пошуку інформації для наукового дослідження	2	1
Тема 6 Методика праці над рукописом дослідження, особливості підготовки та оформлення	3	1
Усього годин	15	6

Практичне заняття № 1

Тема 1 Предмет, методи і завдання дисципліни

Питання, які розглядаються на занятті

1. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності.
2. Наукове дослідження як форма розвитку науки.
3. Поняття методології. Головна мета і основні функції.

Практичне заняття № 2–3

Тема 2 Наука та науково-дослідна діяльність

Питання, які розглядаються на занятті

1. Сутність, функції, структура і значення науки.
2. Етапи становлення і розвитку науки.
3. Структурні елементи науки і їх характеристика.
4. Класифікація наук.
5. Роль науки у розвитку суспільства.

Практичне заняття № 4

Тема 3 Організація науково-дослідної діяльності

Питання, які розглядаються на занятті

1. Організаційна структура науки.
2. Державна політика України з наукової та науково-технічної діяльності.
3. Організація наукової діяльності в Україні.

Практичне заняття № 5

Тема 4 Методологія та методика наукових досліджень

Питання, які розглядаються на занятті

1. Алгоритм виконання наукового дослідження.
2. Сутність і характеристика етапів дослідження.
3. Актуальність дослідження.
4. Вимоги до теми, мети, об'єкту, предмету, гіпотези та завдань дослідження.

Практичне заняття № 6

Тема 5 Основні методи пошуку інформації для наукового дослідження

Питання, які розглядаються на занятті

1. Структура державної служби науково-технічної інформації.
2. Види літературних джерел.
3. Інформаційні технології пошуку наукових джерел.
4. Правила пошуку інформаційних джерел.
5. Способи зображення інформації.
6. Правила складання бібліографічного опису
7. Джерела бібліографічної інформації: первинні, вторинні, третинні.

Практичне заняття № 7

Тема 6 Методика праці над рукописом дослідження,

особливості підготовки та оформлення

Питання, які розглядаються на занятті

1. Магістерська робота як одна із форм кваліфікаційного дослідження.
2. Структура магістерської роботи.
3. Загальні правила оформлення магістерської роботи.
4. Вимоги та критерії оцінювання магістерської роботи.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів із спеціальної літературою, орієнтування їх на критичне мислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних засад та практичних методів й прийомів проведення наукових досліджень.

Матеріал навчальної дисципліни рекомендується вивчати в тій самій послідовності і в тому ж обсязі, що передбачено програмою дисципліни. Цикл

аудиторних навчальних занять повинен обов'язково доповнюватися самостійною роботою студентів.

Нижче в таблиці 4.1 наведено теми навчальної дисципліни, для вивчення яких передбачено самостійну роботу студентів.

Таблиця 4.1 – Самостійна робота студентів

Теми навчальної дисципліни	Кількість годин	
	денна	заочна
Тема 1 Предмет, методи і завдання дисципліни	10	10
Тема 2 Наука та науково-дослідна діяльність	10	11
Тема 3 Організація науково-дослідної діяльності	10	12
Тема 4 Методологія та методика наукових досліджень	10	10
Тема 5 Основні методи пошуку інформації для наукового дослідження	10	10
Тема 6 Методика праці над рукописом дослідження, особливості підготовки та оформлення	10	10
Усього годин	60	63

Самостійна робота студентів включає в себе наступні складові компоненти:

- додаткову опрацювання матеріалу, вивченого на лекціях і практичних заняттях;
- самостійне вивчення частини теоретичного матеріалу, яке, як правило, не викликає ускладнень і не потребує додаткових коментарів лектора;
- підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, есе, котрі демонструють оволодіння студентом самостійно засвоєних знань.

Питання для самостійного вивчення

Тема 1 Предмет, методи і завдання дисципліни

1. Форми та рівні пізнання світу.
2. Структура та динаміка знання.
3. Роль істини в процесі пізнання та її рівні.
4. Практика як критерій істини.
5. Специфіка наукового знання.

Тема 2 Наука та науково-дослідна діяльність

1. Наука як виробнича сила сучасного суспільства.
2. Сучасний розвиток науки.
3. Диференціація та інтеграція науки.

Тема 3 Організація науково-дослідної діяльності

1. Організація науки і наукових досліджень в Україні.
2. Принципи організації наукової праці.
3. Особливості роботи наукового колективу.
4. Види і форми науково-дослідної роботи студентів.
5. Наукова організація науково-дослідної роботи.

Тема 4 Методологія та методика наукових досліджень

1. Методологія теоретичних досліджень.
2. Методологія досліджень емпіричного рівня.
3. Поняття наукового методу та його основні риси.
4. Система методів дослідження в економіці.
5. Аналітичне забезпечення менеджменту.

Тема 5 Основні методи пошуку інформації для наукового дослідження

1. Роль, види та функції наукової та науково-технічної інформації.
2. Методи збору і пошуку наукової інформації.
3. Організація роботи з науковою інформацією.
4. Аналіз і інтерпретація інформації.
5. Роль економічної інформації в науково-дослідному процесі.

Тема 6 Методика праці над рукописом дослідження,

особливості підготовки та оформлення

1. Наукова публікація: поняття, структура, основні види.
2. Наукові тези: поняття, структура.
3. Наукова стаття: поняття, структура.
4. Наукова монографія: поняття, структура.
5. Методика підготовки рукопису.
6. Форми звітності про наукове дослідження.

Теми доповідей та рефератів

1. Форми та рівні пізнання світу.
2. Структура та динаміка знання.
3. Роль істини в процесі пізнання та її рівні.
4. Практика як критерій істини.
5. Специфіка наукового знання.
6. Алгоритм виконання наукового дослідження.
7. Сутність і характеристика етапів дослідження.
8. Актуальність дослідження.
9. Вимоги до теми, мети, об'єкту, предмету, гіпотези та завдань дослідження.
10. Характеристик довідково-інформаційних фондів.
11. Структура класифікації наукових інформаційних документів в системі УДК, ББК та при механізмі автоматизованої системи пошуку.
12. Види літературних джерел.
13. Інформаційні технології пошуку наукових джерел.
14. Правила пошуку інформаційних джерел.
15. Способи зображення інформації.
16. Правила складання бібліографічного опису
17. Послідовність пошуку наукової літератури.

18. Джерела бібліографічної інформації: первинні, вторинні, третинні.
19. Етапи опрацювання наукової літератури.
20. Типи аналізу наукової літератури.
21. Наукова публікація: поняття, структура, основні види.
22. Наукові тези: поняття, структура.
23. Наукова стаття: поняття, структура.
24. Наукова монографія: поняття, структура.
25. Методика підготовки.
26. Форми звітності про наукове дослідження.

5 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студентам заочної форми навчання необхідно підготувати індивідуальне науково-дослідне завдання. Індивідуальне наукове дослідження базується на тематиці бакалаврської роботи, яке передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних практичних ситуацій.

Роботу виконують самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення предмету у відповідності до графіку навчального процесу, але не пізніше терміну проведення підсумкового контролю з кожного модуля. Оцінка за виконання індивідуального завдання враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Виконуючи завдання студент повинен продемонструвати вміння визначати мету, виділяти задачі, формулювати проблеми та знаходити способи їх розв'язання з використанням знань та умінь, отриманих в процесі вивчення дисципліни.

Оформлюються результати дослідження у вигляді письмової роботи. Презентація індивідуального наукового дослідження відбувається у під час заключних занять у вигляді доповіді за допомогою електронної презентації PowerPoint.

Метою написання індивідуального завдання є:

1. Систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань і практичних навичок студента;
2. Надбання досвіду роботи з літературою та іншими джерелами інформації, вміння узагальнювати та аналізувати наукову інформацію, виробляти власне ставлення до наукової чи практичної проблеми;
3. Вироблення вміння застосовувати інформаційні та комп'ютерні технології для розв'язання прикладних задач;
4. Розвиток навичок оволодіння пакетами статистичного аналізу, іншими спеціалізованими програмними продуктами, що можуть бути корисними;
5. Проведення ґрунтовного аналізу результатів власних досліджень і формування змістовних висновків стосовно якості отриманих результатів.

Етапи виконання індивідуального завдання:

I ЕТАП

1. Вибір теми завдання, обговорення її з викладачем.
 2. Визначення актуальності, предмету, об'єкту дослідження та мети роботи.
 3. Підбір літератури та джерел інформації відповідно до обраної теми.
 4. Дослідження теоретичних засад та ступеню вивченості обраної теми.
 5. Збирання даних, необхідних для розкриття обраної теми.
- Систематизація та структурування даних.

II ЕТАП

1. Обрання методу обробки інформації. Обґрунтування та описання обраного методу.

2. Обробка інформації з описанням ходу виконання, проміжних та остаточних результатів.

3. Інтерпретація результатів.

4. Оформлення роботи (друкований та електронний варіанти).

5. Захист роботи (публікація, презентація).

Вимоги до виконання та оформлення завдання

Індивідуальне наукове завдання подається в електронному та друкованому вигляді. Файли з електронної версією та презентацією у форматі для MS Office 2003 подаються на CD.

Обсяг роботи – 25–30 сторінок (не враховуючи списку джерел і додатки).

Виконане завдання повинно включати наступне:

1. Титульна сторінка.

2. Анотація (коротко описаний зміст виконаної роботи).

3. Зміст.

4. Вступ (актуальність, об'єкт, предмет дослідження та мета роботи).

5. Основна частина, що складається з двох або більше розділів:

перший розділ – теоретичний (з посиланнями на джерела); другий та наступні розділи – практичні, а саме:

– структуровані дані;

– обґрунтування методів обробки (формули, алгоритми, методи тощо);

– поетапне розв'язання поставленої проблеми, що включає обробку зібраних та структурованих даних, з детальним описанням, представленням таблиць, графіків, малюнків, діаграм, прикладів, скріншотів програм, що використовуються, з посиланнями на файли, що додаються;

– представлення та систематизація результатів.

6. Висновки (відповідно до отриманих результатів).

7. Перелік використаних джерел (оформлений відповідно до стандартів).

Кількість – не менше 10 джерел.

8. Додатки (таблиці, малюнки, статті тощо).

6 ПИТАННЯ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Суть наукового пізнання.
2. Практика – основа пізнання.
3. Відносне й абсолютне наукове знання.
4. Наукове дослідження як форма розвитку науки.
5. Форми наукових досліджень.
6. Об'єкт, предмет і основні етапи наукового дослідження.
7. Наука у ХХ столітті.
8. Основні сучасні тенденції розвитку науки.
9. Структурні елементи науки: наукова ідея, гіпотеза, закон, теорія, наукова концепція, принципи, поняття та їх характеристика.
10. Науковий напрям – наукознавство.
11. Розділи наукознавства та їх характеристика.
12. Мета, функції та значення класифікації наук.
13. Фундаментальні та прикладні науки. Природничі та соціально-філософські науки.
14. Національна класифікація наук.
15. Спрямування державної політики України з наукової та науково-технічної діяльності.
16. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності.
17. Пріоритетні напрями державної підтримки у сфері наукового, технічного розвитку та виробництва.
18. Фінансування науки.
19. Науково-дослідна робота студентів (далі – НДРС).
20. Методика досліджень.
21. Поняття наукового методу. Його основні ознаки.
22. Методи наукового пізнання: загальнонаукові, конкретно-наукові, спеціальні.

23. Системність методів.
24. Проблема, тема, завдання наукового дослідження.
25. Вимоги, що висувають до вибору теми.
26. Суть і види науково-технічної та науково-економічної інформації.
27. Основні положення інформаційного пошуку.
28. Оформлення результатів наукової роботи.
29. Ясність викладу, систематичність і послідовність представлення матеріалу.
30. Мова та стиль викладу.
31. Державні стандарти із науково-технічного оформлення результатів творчої праці.
32. Редагування наукової роботи.

7 ТЕСТИ

1. Складова соціально-економічної політики держави, яка визначає основні цілі, напрями, принципи, форми і методи діяльності в науковій сфері – це:

- а) державна наукова політика;
- б) державна науково-технічна політика;
- в) державна науково-освітня політика;
- г) усі відповіді правильні.

2. Як називається інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань?

- а) науково-педагогічна діяльність;
- б) наукова діяльність;
- в) науково-організаційна діяльність.
- г) усі відповіді правильні.

3. До основних форм наукової діяльності належать:

- а) фундаментальні й теоретичні дослідження;
- б) теоретичні й практичні дослідження;
- в) фундаментальні й прикладні дослідження;
- г) прикладні й практичні дослідження.

4. Наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку, дістала назву:

- а) прикладних наукових досліджень;
- б) пошукових наукових досліджень;
- в) фундаментальних наукових досліджень;
- г) наукової діяльності;
- д) усі відповіді правильні.

5. Основними суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності є:

- а) учені;
- б) наукові працівники;
- в) наукові організації;
- г) вищі навчальні заклади III та IV рівнів акредитації;
- д) усі відповіді правильні.

6. За Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» науково-дослідна (науково-технічна) установа – це юридична особа незалежно від форм власності, для якої наукова або науково-технічна діяльність є основною і становить понад ... % загального річного обсягу виконаних робіт:

- а) 50 %;
- б) 60 %;
- в) 70 %;
- г) 85 %.

7. Основні критерії класифікації наук – це:

- а) предмет, об'єкт, суб'єкт;
- б) предмет, метод, мета;
- в) метод, методологія, мета;
- г) об'єкт, суб'єкт, мета.

8. Під науковим співтовариством розуміють:

- а) групу людей, об'єднаних однією загальною метою, які працюють для її досягнення;
- б) групу людей, діяльність яких спрямована на одержання нової інформації;
- в) певну структуру в науці, що створюється з учених відповідної наукової спеціалізації;
- г) усі відповіді правильні.

9. Інститут науки як організація людей, що пов'язані між собою певними відносинами, які їх об'єднують для виконання певних завдань суспільства, є:

- а) об'єктом наукового дослідження;
- б) суб'єктом наукового дослідження;
- в) предметом наукового дослідження;
- г) усі відповіді правильні.

10. Яке поняття характеризує дане визначення:

«.....кваліфікаційний рівень, що присвоюється особам, які мають вищу освіту, глибокі професійні та наукові досягнення у певній галузі науки, широкий науковий та культурний світогляд, позитивно виявили себе в науковій, виробничій та суспільній роботі?»:

- а) вчене звання;
- б) науковий ступінь;
- в) наукове звання;
- г) учений ступінь.

11. Науковими ступенями є такі:

- а) кандидат наук, доктор наук, доцент, професор;
- б) доктор наук, кандидат наук;
- в) старший науковий співробітник, доцент, професор;
- г) доктор наук, професор.

12. Остаточне рішення про присудження наукового ступеня приймає:

- а) Міністерство освіти та науки України;
- б) Вища атестаційна комісія України;
- в) Спеціалізована вчена рада;
- г) Національна Академія наук України.

13. Методологія – це:

- а) сукупність визначених правил, прийомів, способів, норм пізнання певного суб'єкта чи явища;
- б) вчення про систему методів наукового пізнання та перетворення реальної дійсності;
- в) сукупність методів дослідження;
- г) конкретна методика, за якою проводиться наукове дослідження.

14. Що вивчає методологія?

- а) процеси перетворення і зміни реальної дійсності;
- б) пізнавальні процеси, що відбуваються в науці, методи і форми наукового пізнання;
- в) сукупність визначених правил, прийомів, способів, норм пізнання певного суб'єкта чи явища;
- г) усі відповіді правильні.

15. До якого методу дослідження може бути застосований вираз «пізнання від окремого до загального»?

- а) дедукції;
- б) індукції;
- в) синтезу;
- г) редукції.

16. На емпіричному рівні використовуються методи:

а) спостереження, порівняння, експериментальний, аналізу, дедукції, формалізації;

б) порівняння, експериментальний, вимірювання, синтезу, абстрагування, ідеалізації;

в) спостереження, порівняння, експериментальний, вимірювання, аналізу й синтезу, абстрагування.

17. Основними методами проведення експериментальних досліджень є:

а) методи збору і опису фактів;

б) методи аналізу фактів та обґрунтування висновків;

в) методи інтерпретації й експериментальної перевірки висновків досліджень;

г) усі відповіді правильні;

д) правильні відповіді б) і в).

18. Методика дослідження – це:

а) основний метод дослідження;

б) основні принципи дослідження;

в) сукупність методів і прийомів дослідження.

19. Основними принципами системного підходу є:

а) субординація;

б) динамічність;

в) цілісність;

г) всебічність;

д) усі відповіді правильні.

20. Який з принципів системного підходу вимагає будувати ієрархію елементів і відносин системи за чітко визначеними критеріями (мобільність, адекватність, керованість)?

а) принцип цілісності;

б) принцип субординації;

в) принцип системоутворюючих відносин;

г) принцип всебічності.

21. У якій формі може здійснюватись оприлюднення результатів наукових досліджень:

- а) публікації статей у фахових виданнях;
- б) тези виступів на конференціях;
- в) тези виступів на семінарах, симпозиумах, нарадах, круглих столах;
- г) опублікування наукової монографії;
- д) усі відповіді правильні.

22. Що є найбільш ефективною формою колективного обговорення?

- а) наукова дискусія;
- б) науковий семінар;
- в) конференції;
- г) симпозиуми.

23. У процесі виконання НДР розраховують:

- а) попередній економічний ефект;
- б) очікуваний економічний ефект;
- в) фактичний економічний ефект;
- г) усі відповіді правильні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бесов Л. М. Історія науки і техніки / Л. М. Бесов. – Київ : Корона, 2001. – 51с.
2. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – Київ : ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посібник / Ю. В. Макогон, В. В. Пилипенко. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.
4. Основи наукових досліджень : навч. посібник / [В. С. Марцин, Н. Г. Міценко, О. А. Даниленко та ін.]. – Львів : Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
5. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посібник / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Славенко. – Київ : Лібра, 2004. – 344 с.
6. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посібник / В. І. Романчиков. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
7. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : Підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – Київ : Знання, 2005. – 309 с.
8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посібник / Г. С. Цехмістрова. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
9. Основи наукових досліджень : навч. посібник / [Я. Я. Чорненький та ін.]. – Київ : ВД «Професіонал», 2006. – 2008 с.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання практичних
завдань, самостійних та контрольних робіт
із навчальної дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів денної та заочної форм навчання
освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 051 – Економіка)*

Укладачі : **ГРИЦЬКОВ** Євген Володимирович,
КОЮДА Олександр Павлович

Відповідальний за випуск *Н. О. Волгіна*

За авторською редакцією

Комп'ютерний набір *О. П. Коюда*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2018, поз. 507 М

Підп. до друку 19.02.2019. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,1
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.